

2025

VIZUALINIO MĄSTYMO STRATEGIJOS LITERATŪROS PAMOKOSE

Tyrimo ataskaita: Tauragės raj. sav.



MMo



ATASKAITOS TURINYS

3 psl.

ĮVADAS

4 psl.

IŠVADOS

DETALE ANALIZĖ

9 psl.

1. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ PROGRAMOS
DALYVIŲ DEMOGRAFIJA

10 psl.

2. VIZUALINIO MĄSTYMO METODO
PRITAIKYMAS PAMOKOSE

14 psl.

3. MOKYTOJŲ KOMPETENCIJŲ, GEBĖJIMŲ
IR ŽINIŲ POKYČIO ĮVERTINIMAS

27 psl.

4. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ VERTINIMAS

29 psl.

5. LŪKESČIAI ĮVEIKTI IŠŠŪKIUS IR
PASIŪLYMAI MOKYMAMS

I V A D A S

Nuo 2024-ųjų metų MO muziejus pradėjo mokytojoms/-ams skirtą kultūrinę-educacinę programą „Vizualinio mąstymo strategijos literatūros pamokose“. Šie mokymai vykdomi įvairiose savivaldybėse kaip Tūkstantmečio mokyklų programos dalis. Šis tyrimas yra skirtas įvertinti Tauragės rajono savivaldybės mokyklose įvykdytos programos rezultatus. Tyrimą atliko Taikomosios antropologijos organizacija „Anthropos“ tyrėjos/-ai Ugnė Barbora Starkutė, Kornelija Čepytė, Giedrius Jankauskas ir Renida Baltrušaitytė.

„Vizualinio mąstymo strategijos literatūros pamokose“ dalyviai/-ės pildė dvi anketas: vieną prieš prasidedant programai, antrą – iškart mokymų programai pasibaigus. Abiejomis apklausomis buvo siekiama įvertinti programos poveikį mokytojoms/-ams, mokymo metodikoms ir ugdymo procesui. Pirmąją anketą sudarė 5 platūs klausimai ir 5 demografiniai klausimai. Pasibaigus programai, mokytojos/-ai pildė kitą anketą, kurios atsakymai tyrėjoms/-ams suteikė galimybę įvertinti pokytį, kurį paskatino MO vykdytų mokymų programa. Antroje anketoje buvo 8 platūs klausimai ir 4 demografiniai klausimai. Abi anketas užpildė 25-32 mokytojos/-ai. Išvados pateikiamos aprašant šiuos mokytojų atsakymus (Tauragės rajono savivaldybės atveju abi anketos negali būti tiesiogiai palyginamos) mokymų programos pradžioje ir jai pasibaigus. Visi abiejų apklausų dalyvių duomenys buvo anonimizuoti. Tyrime dalyvavo mokytojos/-ai, dirbančios/-ys Tauragės rajono savivaldybės mokyklose.

IŠVADOS (1)

1. Vizualinio mąstymo strategijos metodą prieš mokymus: 11 mokytojų šio metodo nežinojo, 2 mokytojos/-ai metodą žinojo ir teigė, jog yra bandžiusios/-ę taikyti, 11 mokytojų teigė, jog metodą žino, tačiau taikyti jo nėra tekę ir 1 mokytoja/-as žino metodą ir sėkmingai taiko jį pamokose.

2. Apklausoje, vykdytoje mokymų programai pasibaigus, mokytojų klausta, ar jos/jie ir toliau pamokose taikys vizualinio mąstymo strategijos (VMS) metodą. Šiuo klausimu visos/-i mokytojos/-ai teigė, jog taikys metodą, tačiau dėl taikymo dažnumo nuomonės išsiskyrė.

3. Prieš mokymus mokytojos/-ai jau naudojos dauguma kultūros įstaigų teikiamų paslaugų. 6 mokytojos/-ai teigė, jog lankosi parodose ir renginiuose tiek su mokinėmis/-iais, tiek asmeniškai. 2 mokytojos/-ai teigė, jog parodose ir renginiuose lankosi tik su mokinėmis/-iais. 5 mokytojos/-ai nurodė, jog parodose bei renginiuose lankosi tik asmeniškai. 4 mokytojos/-ai nurodė, jog naudojas skaitmeninėmis kolekcijomis ir parodose bei renginiuose lankosi tik asmeniškai. 3 mokytojos/-ai nurodė, kad naudojas skaitmeninėmis kolekcijomis ir lankosi parodose ir renginiuose su mokinėmis/-iais. 1 mokytojas/-a atsakė, kad naudojas tik skaitmeninėmis kolekcijomis.

4. Mokytojai/-os pasidalino įvairiomis patirtimis apie VMS metodo taikymą pamokose, atskleidžiant tiek sėkmingus, tiek iššūkius keliančius aspektus. Užsienio kalbos mokytojai/-os teigė, kad metodą taikyti sekėsi gerai, ypač klasės auklėtojo/-os valandėlių metu, nors dažnai dėl laiko stokos pilnai jo pritaikyti nepavykdavo. Meninio ir technologinio ugdymo mokytojai/-os pabrėžė, kad sėkmei būtinas nuoseklus pasiruošimas ir geras metodo įvaldymas. Istorijos mokytojas/-a pažymėjo, kad VMS metodą lengvai integravo kartu su dailės pamokomis, o istorijos ir pilietinio ugdymo mokytojas/-a atkreipė dėmesį, kad nors metodas sekėsi iš dalies, mokiniai/-ės aktyviai domėjosi analizuodami/-os istorinius įvykius iliustruojančias nuotraukas. Geografijos mokytojas/-a taip pat mini, kad naudojo paveikslėlius nagrinėdamas/-a kurso temas. Tuo tarpu gamtos mokslų mokytojas/-a prisipažino, jog metodą pritaikė tik dėl būtinybės pravedant kelias pamokas.

IŠVADOS (2)

5. Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojai/-os teigė, kad VMS metodas pamokose pasiteisino ir padėjo mokiniams/-ėms giliau suprasti tekstus. Mokiniai/-ės rašė interviu, skelbimus, pasakojimus, analizavo meno kūrinius, kas skatino aktyvesnę kalbėjimą ir kritinį mąstymą. Metodas ypač naudingas vyresniems/-ėms mokiniams/-ėms analizuojant literatūros problemas, poeziją ir pristatant epochas. Taip pat jis skatina pagarbų požiūrį į kitų nuomones ir diskusijas.

6. Dauguma mokytojų didesnių sunkumų taikant VMS nepatyrė ir mokymus vertino kaip aiškius bei naudingus. Visgi dalis išryškino trūkumą praktinių veiklų ir konkrečių pavyzdžių, ypač susijusių su VMS taikymu pamokose. Taip pat pasigesta trumpesnės teorijos ir daugiau integruotų, praktinių užsiėmimų. Vienas reikšmingiausių iššūkių buvo laiko stoka – tiek dalyvavimui mokymuose, tiek metodų taikymui pamokose. Sunkumų kėlė ir mokinių pasyvumas bei didelis ugdymo turinio kiekis, ribojantis galimybes taikyti inovatyvias strategijas.

7. Prieš prasidedant mokymų programai atliktos apklausos duomenimis, mokytojai/-os tikėjosi mokymuose įgyti naujų žinių, kūrybinių idėjų ir praktiškai pritaikomų metodų, ypač susijusių su vizualinio mąstymo strategijų taikymu pamokose. Dauguma siekė tobulėti profesiskai, pagilinti turimas žinias ir praplėsti akiratį, kad ugdymas taptų įdomesnis, interaktyvesnis, bet neprarastų kokybės. Taip pat išryškėjo noras lavinti mokinių kūrybiškumą ir vaizduotę.

8. Apibendrinant mokytojų įžvalgas apie naudingiausias mokymų dalis, matyti, kad visos trys mokymų dalys – teorinis VMS pristatymas, sesijos su mokiniais/-ėmis ir integruotų pamokų kūrimas – buvo vertinamos kaip svarbios, tačiau daugiausia naudos mokytojai/-os įžvelgė trečiajame modulyje. Net 12 atsakymų pabrėžė integruotų pamokų kūrimą kaip vertingiausią dalį, akcentuojant praktinę naudą, galimybę bendradarbiauti su kolegomis/-ėmis ir kurti realiai pritaikomas ugdymo situacijas. Teorinė pirmojo modulio medžiaga taip pat buvo įvertinta – 9 mokytojai/-os išskyrė ją kaip svarbią, ypač tiems, kurie iki tol turėjo mažai žinių apie VMS.

IŠVADOS (3)

9. Apibendrinant tyrimo rezultatus, galima teigti, kad dauguma mokymuose dalyvavusių mokytojų teigiamai įvertino tiek MO muziejaus mokymų turinį, tiek jų struktūrą ir organizavimą. Ypač gerai buvo įvertinti edukatorių bendravimas (gerai ir labai gerai įvertino 31 mokytojas/-a) ir dėstymas (N=30), VMS metodo turinys (N=27), užduočių aiškumas (N=29) bei mokymų forma gyvai (N=28). Taip pat aukštai įvertinta galimybė dirbti grupėse, užmegzti kontaktus su kolegomis bei gauti praktinių įrankių, skirtų meno kūrinių integravimui pamokose. Kritiškai vertintas laikas, skirtas užduotims atlikti namuose – čia neigiamos nuomonės išsakytos 5 kartus. Šie duomenys rodo, kad nors bendras mokymų įspūdis buvo pozityvus, daliai mokytojų laiko sąnaudos ir darbo krūvis kėlė iššūkių.

10. Fasilitatoriaus/-ės vaidmuo mokymuose buvo labai svarbus, nes prieš juos dauguma mokytojų jautė didelį poreikį stiprinti įvairius pedagoginius gebėjimus. Pavyzdžiui, 23 iš 25 mokytojų pripažino, kad reikia gerinti gebėjimą dėstyti taip, kad pamokos metu daugiau kalbėtų mokiniai/-ės nei mokytojas/-a. Po mokymų 28 iš 32 dalyvių įvertino, jog šį gebėjimą jiems pavyko gerokai pagerinti. Panaši situacija buvo ir su kitais gebėjimais: mokinių atsakymų perfrazavimu, tikslia informacijos atkartojimo technika, kūrybiškumo ugdymu pamokose, mokinių skatinimu pačiam mokytis, taip pat gebėjimu atskirti patikimą informaciją nuo nuomonės. Dauguma mokytojų prieš mokymus jautė poreikį stiprinti šias sritis, o po mokymų didžioji dalis nurodė, kad jiems pavyko arba net puikiai pavyko šiuos gebėjimus pagerinti.

11. Socialinių aktualijų ir pilietiškumo srityje mokytojai/-os prieš mokymus dažnai jautė poreikį stiprinti gebėjimus kalbėtis su mokiniais/-ėmis apie svarbias temas. Iš 25 mokytojų 17 nurodė, kad labai reikia gerinti gebėjimą diskutuoti apie politinius įvykius, 5 – kad iš dalies reikia, o 3 – kad šis gebėjimas nėra reikalingas stiprinti. Po mokymų 20 iš 32 dalyvių įvertino, kad pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti gebėjimą kalbėti su mokiniais/-ėmis apie pilietinę tapatybę, demokratines vertybes ir politinius įvykius, o 12 mokytojų nurodė, jog šis gebėjimą pastiprinti pavyko tik iš dalies arba nepavyko. Kalbant apie gebėjimą aptarti socialines problemas (skurdą, nelygybę, rasizmą, diskriminaciją ir pan.), prieš mokymus net 20 iš 25 mokytojų jautė didelį poreikį šį gebėjimą stiprinti. Po mokymų 22 iš 32 mokytojų įvertino, kad jiems pavyko arba puikiai pavyko šį gebėjimą pagerinti.

IŠVADOS (4)

12. Lyčių lygybės ir lytiškumo srityje mokytojai/-os dažnai jautė poreikį stiprinti savo gebėjimus kalbėtis su mokiniais/-ėmis apie lytiškumo klausimus ir skatinti pagarbą požiūrį į lyčių lygybę. Iš 25 mokytojų 16 nurodė, kad labai reikia stiprinti gebėjimą kalbėti apie lytiškumą. Po mokymų 17 iš 32 dalyvių įvertino, kad pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti gebėjimą mokytį mokinius kalbėtis apie lytiškumo klausimus bei skatinti pagarbą lyčių lygybei, tačiau 15 mokytojų nurodė, jog šie gebėjimai pavyko tik iš dalies arba nepavyko. Kalbant apie diskusijas su mokiniais apie lyčių lygybę, 20 iš 25 mokytojų jautė didelį poreikį šį gebėjimą stiprinti. Po mokymų 16 iš 32 mokytojų manė, kad pavyko arba puikiai pavyko šį gebėjimą pagerinti, 10 – kad iš dalies pavyko, o 6 – kad nepavyko.

13. Bendravimo srityje mokytojai/-os aiškiai jautė poreikį stiprinti kelis svarbius gebėjimus. Iš 25 mokytojų net 23 įvertino, jog labai reikia gerinti gebėjimą pastebėti ir atpažinti kūno kalbą, o po mokymų net 27 iš 32 dalyvių nurodė, jog šį gebėjimą pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti. Panašiai, 21 mokytojas/-a iš 25 jautė poreikį stiprinti mokinių skatinimą diskutuoti, o po mokymų 28 iš 32 vertino šios kompetencijos pagerėjimą. Taip pat 23 mokytojos/-ai jautė poreikį gerinti gebėjimą skatinti mokinius/-es įsiklausyti į bendraklasių komentarus, o po mokymų 25 iš 32 nurodė, kad šis gebėjimas buvo sustiprintas. Dauguma (19 iš 25) taip pat matė poreikį mokytį mokinius/-es priimti kitokius mąstymo būdus, po mokymų 27 iš 32 nurodė, kad tai pavyko gerai įgyvendinti.

14. Emocinio raštingumo srityje mokytojai/-os aiškiai įvertino didelį poreikį stiprinti savo gebėjimus kalbėti apie emocijas ir mokytį mokinius/-es jas atpažinti bei suprasti. Iš 25 mokytojų net 23 pabrėžė, kad reikia ir labai reikia stiprinti gebėjimą kalbėti apie savo emocijas. Po mokymų 26 iš 32 dalyvių nurodė, jog šį gebėjimą pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti. Panašiai, mokytojai/-os jautė stiprų poreikį mokytį mokinius atpažinti ir suprasti kitų bei savo pačių emocijas – po 23 mokytojų iš 25 įvertino, jog šiuos gebėjimus reikia stiprinti. Po mokymų net 26 iš 32 mokytojų įvertino, kad šie gebėjimai buvo reikšmingai pagerinti. Taip pat stiprus poreikis buvo matomas valdyti konfliktų mokymų srityje – 23 iš 25 mokytojų įvardino poreikį stiprinti šį gebėjimą. Po mokymų 15 mokytojų iš 24 nurodė, kad pavyko arba puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą, o dar 15 įvertino, jog iš dalies pavyko.

IŠVADOS (5)

15. Mokytojai/-os įvertino didelį poreikį stiprinti kritinio mąstymo gebėjimus, tokius kaip įvairių informacijos šaltinių naudojimas, mokinių skatinimas įsigilinti į kito žmogaus nuomonės priežastis bei gebėjimas atskirti faktinius argumentus nuo nuomonės. Iš 25 mokytojų net 24 nurodė, kad šiuos gebėjimus reikia ir labai reikia tobulinti. Po mokymų dauguma mokytojų pripažino, kad gebėjimai ženkliai pagerėjo – net 27 iš 32 mokytojų nurodė, jog pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti gebėjimą naudoti įvairius informacijos šaltinius, 25 mokytojai/-os teigė pagerinę gebėjimą skatinti mokinius įsigilinti į kito nuomonę, o 27 – gebėjimą atskirti faktus nuo nuomonės. Tai rodo, kad mokymai veiksmingai prisidėjo prie mokytojų kompetencijų ugdymo kritinio mąstymo srityje.

16. Mokytojai/-os pripažino reikšmingą poreikį stiprinti kūrybiškumo gebėjimus, tokius kaip vizualinių meno kūrinių įtraukimas į literatūros mokymosi procesą, mokinių kūrybiškumo pokyčių pastebėjimas, dėmesio skyrimas kūrybiškoms idėjoms, atvirų užduočių pateikimas įvairiems sprendimams, mokinių minčių sekimas bei skatinti jų vaizduotę pamokų metu. Iš 25 mokytojų dauguma nurodė, jog šiuos gebėjimus reikia ir labai reikia tobulinti. Po mokymų didžioji dalis mokytojų įvertino, kad gebėjimai ženkliai pagerėjo – net 27 iš 32 mokytojų nurodė sėkmingą gebėjimo įtraukti vizualinius meno kūrinius sustiprinimą, 26 – mokinių kūrybiškumo pokyčių pastebėjimą, 28 – dėmesio kūrybiškoms idėjoms ir vaizduotės skatinimą. Taip pat dauguma įvertino pažangą atvirų užduočių pateikime bei mokinių minčių žymėjimo įgūdžių ugdyme. Tai rodo, kad mokymai efektyviai prisidėjo prie mokytojų kūrybiškumo kompetencijų stiprinimo.

DETALE ANALIZĖ

1. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ PROGRAMOS DALYVIŲ DEMOGRAFIJA

Mokymų programoje dalyvavo mokytojos ir mokytojai iš įvairių Tauragės rajono ugdymo įstaigų: Tauragės Martyno Mažvydo progimnazijos, Tauragės Žalgirių gimnazijos, Tauragės Jovarų pagrindinės mokyklos, Tauragės „Aušros“ progimnazijos, Tauragės r. Skaudvilės gimnazijos bei Tauragės „Šaltinio“ progimnazijos.

Tyrime dalyvavo 25-32 mokytojai/-os. Dalyvausiujų skaičius svyruoja, nes pradinę anketą užpildė 25 mokytojai/-os, o po mokymų anketą užpildė 32 mokytojai/-os. Pagal kitus demografinius duomenis galima teigti, jog mokymų eigoje prisijungė naujos/-i mokytojos/-ai, bet taip pat kai kurie/-ios, dalyvavę/-usios mokymų pradžioje iki mokymų galo neišbuvo arba tiesiog ne visos/-i užpildė galutinę anketą.

Pradinę anketą užpildė 24 moterys mokytojos ir 1 mokytojas, didžioji dauguma šių mokytojų nurodė, jog mokytojomis/-ais dirba daugiau nei 21 metus (N=23), kitos/-i - 1 mokytojas/-a teigė dirbantis/-i 11-20 metų; 1 mokytojas/-a teigė dirbantis/-i 0-3 metų.

Nors mokymai skirti daugiausiai literatūros mokytojoms/-ams, tačiau į juos galėjo įsitraukti ir kitos/-i. Anketą šį kartą prieš mokymus užpildė po 8 lietuvių kalbos ir užsienio kalbos mokytojos/-ai, po du mokytojas/-us teigė, jog veda istorijos ir technologinio ugdymo pamokas. Taip pat pradinę anketą užpildė 2 meninio ugdymo (dailė, šokis, teatras, muzika ir pan.) mokytojai/-os; 1 gamtos mokslų (biologija, chemija, fizika) mokytoja/-as; 1 matematikos ir gamtos mokslų (biologija, chemija, fizika) mokytoja/-as; 1 meninio ugdymo (dailė, šokis, teatras, muzika ir pan.) ir technologinio ugdymo mokytoja/-as.

Pasibaigus mokymams anketą užpildė 29 mokytojos/-ai dirbančios/-ys mokytojomis/-ais daugiau nei 21 metus, 1 mokytoja/-as 11-20 metų ir 1 mokytoja/-as 0-3 metų. 31 jų nurodė esančios/-ys moterys, o vienas asmuo, jog yra vyras. Po mokymų anketą užpildė 11 lietuvių kalbos mokytojų, 2 gamtos mokslų (biologija, chemija, fizika) mokytojai/-os; 1 geografijos mokytoja/-as; 1 pilietinio ugdymo ir istorijos mokytoja/-as; 1 istorijos mokytoja/-as; 9 užsienio kalbos mokytojai/-os; 3 technologinio ugdymo mokytojai/-os, 2 meninio ugdymo (dailė, šokis, teatras, muzika ir pan.) mokytojai/-os; 1 matematikos ir gamtos mokslų (biologija, chemija, fizika) mokytoja/-as; 1 meninio ugdymo (dailė, šokis, teatras, muzika ir pan.) ir technologinio ugdymo mokytoja/-as.

Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų buvo klausama, kokiomis kultūrinių įstaigų paslaugomis jos naudojasi mokymo tikslais. 6 mokytojos/-ai teigė, jog lankosi parodose ir renginiuose tiek su mokinėmis/-iais, tiek asmeniškai. 2 mokytojos/-ai teigė, jog parodose ir renginiuose lankosi tik su mokinėmis/-iais. 5 mokytojos/-ai nurodė, jog parodose bei renginiuose lankosi tik asmeniškai. 4 mokytojos/-ai nurodė, jog naudojasi skaitmeninėmis kolekcijomis ir parodose bei renginiuose lankosi tik asmeniškai. 3 mokytojos/-ai nurodė, kad naudojasi skaitmeninėmis kolekcijomis ir lankosi parodose ir renginiuose su mokinėmis/-iais. 1 mokytojas/-a atsakė, kad naudojasi tik skaitmeninėmis kolekcijomis.

2. VIZUALINIO MĄSTYMO METODO PRITAIKYMAS PAMOKOSE

2.1. VMS METODO ŽINOMUMAS

Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų buvo klausiama, kiek joms/jiems žinomas yra vizualinio mąstymo metodas. Atsakymai pasiskirstė į keturias grupes. 11 mokytojų šio metodo nežinojo, 2 mokytojos/-ai metodą žinojo ir teigė, jog yra bandžiusios/-ę taikyti, 11 mokytojų teigė, jog metodą žino, tačiau taikyti jo nėra tekę ir 1 mokytoja/-as žino metodą ir sėkmingai taiko jį pamokose.

2.2. VMS METODO (NE)TAIKYMO PERSPEKTYVOS PO MOKYMŲ

Apklausoje, vykdytoje mokymų programai pasibaigus, mokytojų klausta, ar jos/jie ir toliau pamokose taikys vizualinio mąstymo strategijos (VMS) metodą. Šiuo klausimu visos/-i mokytojos/-ai teigė, jog taikys metodą, tačiau dėl taikymo dažnumo nuomonės išsiskyrė. 9 mokytojos/-ai nurodė, jog mano, kad VMS metodą taikys, bet „kartais“, „retai“.

Retai. Didelė temų apimtis, o VMS galiu panaudoti tik keliose pamokose.

Retai, nes 5-8 kl. mokiniams per sudėtingas, labiau tinka klasės valandėlėms.

Gal labai retai, nes gimnazijoje lietuvių kalbos pamokose tam nėra laiko

Kitos/-i mokytojos/-ai pasidalino, kad jau taiko metodą ir planuoja jį taikyti vėliau. 21 mokytojos/-ai teigė, jog tikrai pabandys integruoti VMS, nes:

Tik kai kurioms pamokoms

Taip. Kitoks būdas - ugdyti mokinių kūrybiškumą, skatinti reikšti nuomonę

Taip, nes tai metodas, kuris sudomina vaikus.

Taip, nes šis metodas skatina mąstyti, lavina vaizduotę, mokomasi priimti bet kokią nuomonę.

Taip, nes man tai padeda supažindinti mokinius su pamokos tema.

Taip dailės pamokose taikysiu vizualinio mąstymo strategijos (VMS) metodą

Taikysiu, nes tai puikus būdas ugdyti mokinių mąstymą ir plėsti akiratį.

Taikysiu, nes padeda suaktyvinti, sužadinti mokinių dėmesį, ugdymo turinį pateikti įdomiau.

2.3. VMS METODO TAIKYMAS LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS PAMOKOSE

Atskiru atviru klausimu pasidalinti patitėmis integruojant VMS metodą vedamose pamokose prašyta ir pagrindinės tikslinės grupės – lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų. Kadangi ne visi/-os mokytojai/-os mokymuose buvo mokančios/-ys lietuvių kalbos, ne visi/-os norėjo pasidalinti, tai gavome ne visų mokytojų atsakymus. Mokymuose dalyvavusios/-ę ir į anketos klausimą atsakiusios/-ę lietuvių kalbos mokytojos/-ai teigė, kad VMS metodas „metodas pasiteisino visose srityse“. Kelios/-i iš mokytojų nurodė, kad taikant metodą pamokose pastebi teigiamų pokyčių mokinių ugdymo procese:

Mokėmės rašyti interviu apie dailininkų kūrybą, rašyti skelbimą pasirinkto dailininko parodai, rašyti pasakojimą pagal paveikslą, kaip sekasi siekti svajonės. Visose pamokose dirbami su MO dailininkų darbais. Gera sekėsi

VMS padėjo mokiniams giliau ir įžvalgiau suprasti literatūros tekstus. Diskutuodami apie paveikslus ir siekdami juos susieti su skaitomu kūriniu, mokiniai mokėsi kelti klausimus, ieškoti paslėptų prasmų, simbolių. Be to, skatino aktyvesnį kalbėjimą pamokose, ypač tų mokinių, kurie anksčiau buvo tylesni. Kadangi nebuvo vieno teisingo atsakymo, jie drąsiau reiškė nuomonę. Mokiniai mokėsi pagarbiai reaguoti į kitų įžvalgas, plėtoti vienas kito mintis.

Buvo pasidalinta, kad lietuvių kalbos pamokose VMS metodą taikant „literatūros pamokose vyresnių klasių mokiniams padeda įsigilinti į kūrinio keliamas problemas“. Buvo pasidalinta, kad VMS metodas pamokose naudingas: „analizuojant poeziją“; „tiko epochoms pristatyti ir palyginti“.

2.4. MOKYTOJŲ ĮVARDINTI IŠŠŪKIAI SU KURIAIS SUSIDURIA UGDYMO PROCESSE

Mokytojų atsakymai apie VMS metodo taikymą ir matomas naudas iš dalies siejasi su iššūkiais, kuriuos mokytojos/-ai įvardino patiriančios/-ys ugdymo procese. Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų klausta su kokiomis problemomis jos/jie dažniausiai susiduria vedamų pamokų metu. Sudėtinga, mokytojų teigimu, vesti diskusijas, kada prašoma mokinių išreikšti savo nuomonę. Mokytojos/-ai taip pat nurodė, jog iššūkiu tampa didelis mokinių kiekis klasėje ir tai, kad mokiniams trūksta motyvacijos „*sunku sudominti nemotyvuotus mokinius, nėra galimybių aplankyti daugiau renginių ar parodų, nes jų paprasčiausiai nėra arba apriboja tvarkaraščio galimybės*“. Kiti/-os mokytojai/-os teigė, kad problema yra ta, jog trūksta mokiniams/-ėms kūrybiškumo, dėmesio, mokėjimo susikaupti. Taip pat teigiama, kad mokiniai/-ės tingi mokytis ir įvardinamas mokinių abejingumas.

Paauglių nenoras ieškoti galimybės spręsti kylančius sunkumus patiems, noras viską gauti „ant lėkštutės“.

Mokinių nesidomėjimu menu, abejingu požiūriu į aplinkos problemas (kultūrinius, politinius įvykius).

Mokytojos/-ai pastebėjo, kad problemų kyla dėl techninių problemų kaip blogas internetas. Mokytojos/-ai taip pat teigia, kad mokiniams/-ėms trūksta drausmės.

2.5. VMS METODO TAIKymo SĖKMINGI IR NESĖKMINGI PAVYZDŽIAI KITOSE PAMOKOSE

Siekiant geriau suprasti kaip visoms mokytojoms/-ams sekėsi taikyti VMS metodą pamokose, atviru klausimu buvo prašoma pasidalinti sėkmingais ir nesėkmingais metodo taikymo pavyzdžiais bei priežastimis, kurie, jų manymu, lėmė sėkmę ar nesėkmę. Užsienio kalbos mokytojai/-os teigė, jog pritaikyti „sėkėsi gerai, ypač kaip klasės auklėtojai valandėlių metu“.

Manau, kad sekėsi neblogai. Dažnai dėl laiko stygiaus naudoti šio metodo nepavyksta, tačiau jį šiek tiek sutrumpinus pavyksta naudoti pristatant naują pamokos temą. Tokiu būdu mokiniai labiau įsitraukia į būsimą pamoką.

Teigiama, kad „sėkmei užtikrinti reikalingas nuoseklus pasiruošimas ir puikus VMS metodo įvaldymas.“, kaip teigia meninio ugdymo ir technologinio ugdymo mokytoja/-as. Istorijos mokytoja/-as sėkmę laiko, jog teko lengvai taikyti su dailės dalyku. Istorijos ir pilietinio ugdymo mokytoja/-as nurodė, kad taikyti metodą „sekėsi iš dalies, mokiniams buvo įdomu analizuoti istorinius įvykius atspindinčias iliustracijas“. Geografijos mokytoja/-as teigė, jog „naudoj[a] paveikslėlius nagrinėdama kurso temas.“. Vienas/-a gamtos mokslų mokytojas/-a teigė, jog „pravedžiau kelias pamokas, nes reikėjo.“.

3. MOKYTOJŲ KOMPETENCIJŲ, GEBĖJIMŲ IR ŽINIŲ POKYČIO ĮVERTINIMAS

Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų buvo prašoma įvertinti 27 teiginius nurodant, kiek, jų manymu, joms/jiems reikėtų pastiprinti kūrybiškumo, kritinio mąstymo, emocinio raštingumo kompetencijas, gebėjimus ir žinias, bendravimo įgūdžius, emocinį raštingumą, lyčių lygybės ir lytiškumo žinias ir t.t. Teiginių vertinimo skalė buvo nuo 1 (balas, nurodantis, jog kompetencijų, gebėjimų bei žinių pastiprinimas visiškai nereikalingas) iki 5 (balas, reiškiantis, jog kompetencijų, gebėjimų bei žinių pastiprinimas labai reikalingas). Klausimyną prieš mokymus užpildė 25 tyrime dalyvavusios/-ę mokytojos/-ai.

Apklausoje, vykdytoje mokymų programai pasibaigus, mokytojų paprašyta įvertinti, kiek mokymų programos metu jiems pavyko sustiprinti išvardintas kompetencijas, gebėjimus ir žinias. Siekiant pamatuoti poveikį, teiginiai atliepė pateiktuosius tyrimo pradžioje. Kaip ir pradinėje apklausoje, taip ir šioje pateikta vertinimo skalė nuo 1 (balas, nurodantis, jog kompetencijų, gebėjimų bei žinių pagilinti visiškai nepavyko, iki 5 (balas, reiškiantis, jog kompetencijos, gebėjimai bei žinios patobulinti labai sėkmingai).

MO muziejaus mokymuose dalyvavo įvairūs/-ios mokytojai/-os, o jų grupė nebuvo tokia pati iki mokymų pabaigos. Matome, kad pradinę anketą užpildė vienos/-i mokytojos/-ai, o galutinę tie/tos patys/-ios ir nauji/-os mokytojai/-os. Kai kurie/-ios mokytojai/-os, kurie/-ios dalyvavo pradžioje galutinės anketos neužpildė. Dėl tokių priežasčių negalime tiesiogiai lyginti abiejų anketų.

Tolesnėse šio skyriaus pastraipose, suskirstytose pagal temas, apžvelgsime tyrimo pradžioje ir pabaigoje klausimyne pateiktus teiginius, aprašysime mokytojų skirtus įvertinimus, indikuojančius galimą su mokymais susijusį pokytį arba jo trūkumą. Verta dar kartą pažymėti, kad mokymų pradžioje mokytojos/-ai buvo prašomos įsivertinti esamus gebėjimus ir kompetencijas, o mokymų pabaigoje – kiek šiuos gebėjimus ir kompetencijas jų manymu pavyko pagilinti. Taigi, šis lyginimas nėra gebėjimų ir kompetencijų matavimas prieš ir po mokymų, tačiau mokytojų įsivertinimas kiek joms pavyko šias kompetencijas pagilinti lyginant su turimomis žiniomis. Pagal kiekvienam teiginiui priskirtus balus (nuo 1 iki 5) apskaičiuotas įvertinimo dažnis.

1 pav. Mokytojų įsivertinimas, kiek joms/jiems reikėtų pastiprinti kūrybiškumo, kritinio mąstymo, emocinio raštingumo kompetencijas, gebėjimus ir žinias, bendravimo įgūdžius, emocinį raštingumą,



3.1. KŪRYBIŠKUMAS

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Įtraukti vizualinius meno kūrinius į literatūros mokymosi procesą*“: 6 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 27 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Po mokymų gebėjimą „*Pastebėti mokinių kūrybiškumo pokytį, kai įtraukiu dailės kūrinių į dėstomą dalyką*“, 2 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 26 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Atkreipti dėmesį į kūrybiškas moksleivių idėjas*“, 2 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 23 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų gebėjimą „*Pateikti moksleiviams (-ėms) įvairiems sprendimams atviras užduotis*“, 7 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 25 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Pateikti įvairiems sprendimams atviras užduotis*“: 3 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 22 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų gebėjimą „*Skatinti moksleivius (-es) sekti ar/ir žymėtis savo mintis*“, 3 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti; 8 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 21 mokytojas/-a iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimus „*Skatinti moksleivius (-es) sekti ar / ir žymėtis savo mintis*“: 5 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 20 mokytojų iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų gebėjimą „*Atkreipti dėmesį į kūrybiškas moksleivių idėjas*“, 4 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti; 28 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Skatinti moksleivius (-es) pamokų metu naudotis vaizduote*“ 1 mokytojas/-a iš 25 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti; 1 mokytojas/-a iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 23 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 3 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 28 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Mokymai turėjo teigiamos įtakos mokytojų gebėjimų stiprinimui, ypač integruojant vizualinio meno kūrinius į literatūros mokymo procesą ir skatinant mokinių kūrybiškumą. Prieš mokymus nemaža dalis mokytojų šių gebėjimų stiprinimo poreikį įvertino kaip didelį arba vidutinį, o po mokymų aiškiai pastebima teigiama kaita – dauguma mokytojų nurodė, kad šiuos gebėjimus pavyko sustiprinti.

3.2. KRITINIS MĄSTYMAS

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Naudoti įvairesnius informacijos šaltinius*“: 1 mokytojas/-a iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 24 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytojas/-a iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 27 mokytojai/-os iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Skatinti moksleivius (-es) įsigilinti į kito žmogaus nuomonės priežastis*“: 4 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 21 mokytojas/-a iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 7 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 25 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti kompetenciją „*Mokyti moksleives (-ius) atskirti faktinius argumentus nuo nuomonės*“: 4 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 21 mokytojas/-a iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytojas/-a iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 27 mokytojai/-os iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Mokymai reikšmingai prisidėjo prie mokytojų profesinių gebėjimų stiprinimo įvairiose srityse, ypač ugdant mokinių kūrybiškumą, kritinį mąstymą ir gebėjimą reflektuoti. Prieš mokymus dalis mokytojų išskyrė ryškų poreikį stiprinti gebėjimus naudoti įvairesnius informacijos šaltinius, atskirti faktus nuo nuomonių, skatinti mokinius/-es įsigilinti į skirtingas nuomones bei kurti atviras užduotis. Po mokymų ryškiai matomas teigiamas pokytis – dauguma dalyvių nurodė, kad šiuos gebėjimus pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti.

3.3. EMOCINIS RAŠTINGUMAS

Mokytojos įsivertino, koks jų poreikis stiprinti gebėjimą *„Kalbėti apie savo [jų pačių] emocijas“*: 2 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 23 mokytojai/-os iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 6 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 26 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą *„Moksleivius (-es) mokyti atpažinti ir suprasti įvairias kitų emocijas“*: 1 mokytoja/-as iš 25 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 2 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 22 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojai/-os iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 26 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą *„Moksleivius (-es) mokyti atpažinti ir suprasti jų pačių emocijas“*: 1 mokytoja/-as iš 25 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 1 mokytoja/-as iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 23 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojai/-os iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 26 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą *„[...] moksleivius (-es) mokyti valdyti konfliktus“*: 2 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 23 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 15 mokytojų iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 15 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Mokymai taip pat reikšmingai prisidėjo prie mokytojų emocinio sąmoningumo bei su emocijų atpažinimu, įvardijimu ir konfliktų valdymu susijusių gebėjimų stiprinimo. Prieš mokymus dalis mokytojų išreiškė stiprų poreikį lavinti gebėjimą kalbėti apie savo emocijas, padėti mokiniams/-ėms atpažinti tiek savo, tiek kitų emocijas bei valdyti konfliktines situacijas. Po mokymų dauguma mokytojų nurodė, kad šie gebėjimai buvo sustiprinti visiškai arba iš dalies, kas patvirtina emocinio raštingumo svarbą dalyviams/-ėms.

3.4. BENDRAVIMAS

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „*Pastebėti ir atpažinti kūno kalbą*“: 1 mokytoja/-as iš 25 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 1 mokytoja/-as iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 23 mokytojai/-os iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 3 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 27 m mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti kompetenciją „*[...] skatinti moksleives (-ius) diskutuoti*“: 1 mokytoja/-as iš 25 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 3 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 21 mokytojas/-a iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 4 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 28 mokytojas/-a iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „*Moksleivius (-es) skatinti įsiklausyti į bendraklasių komentarus*“: 2 mokytojai/-os iš 25 įvertino, jog iš dalies reikia pastiprinti šį gebėjimą; 23 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 7 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 25 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „*Moksleivius (-es) mokyti priimti kitokius mąstymo būdus*“: 6 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 19 mokytojų iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų šį gebėjimą 1 mokytoja/-as iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 27 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „*[...] moksleives (-ius) skatinti padėti vieni kitiems rasti sprendimus*“: 2 mokytojai/-os iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 23 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų šį gebėjimą 9 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 23 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Mokymai prisidėjo prie mokytojų bendravimo, socialinių ir emocinių gebėjimų stiprinimo. Prieš mokymus nemaža dalis mokytojų išreiškė stiprų poreikį tobulinti gebėjimą pastebėti kūno kalbą, skatinti diskusijas, padėti mokiniams/-ėms priimti skirtingus mąstymo būdus bei ugdyti įsiklausymą į kitų nuomones ir tarpusavio pagalbą. Po mokymų didžioji dauguma mokytojų įsivertino, kad šie gebėjimai buvo sustiprinti iš dalies arba visiškai.

3.5. LYČIŲ LYGYBĖ IR LYTIŠKUMAS

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „*Kalbėti lytiškumo klausimais*“: 4 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 16 mokytojų iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų gebėjimus „*Mokyti moksleivius (-es) kalbėtis lytiškumo klausimais*“, „*Skatinti moksleivius (-es) pagarbiai kalbėti apie lyčių lygybę*“ (pagal vidurkį): 6 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 17 mokytojų iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „*Diskutuoti su moksleivėmis (-iais) apie lyčių lygybę*“: 2 mokytojai/-os iš 25 įvertino, jog visiškai nereikia ir iš dalies nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 3 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 20 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 6 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 16 mokytojų iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą.

Poreikį stiprinti savo kompetenciją *„Kaip moksleives (-ius) mokyti kalbėti apie lytinę tapatybę“*: 2 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 14 mokytojų iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 6 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 11 mokytojų iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 15 mokytojų iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą *„Skatinti kalbėti apie lyčių lygybę“*: 2 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 18 mokytojų iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 6 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 16 mokytojų iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Prieš mokymus dalis pedagogų/-ių jautė poreikį stiprinti gebėjimus kalbėtis lytiškumo temomis, diskutuoti apie lyčių lygybę ir lytinę tapatybę. Po mokymų pastebimas teigiamas pokytis – dalis mokytojų nurodė, jog šiuos gebėjimus pavyko sustiprinti.

3.6. SOCIALINĖS AKTUALIJOS IR PILIETIŠKUMAS

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Su moksleivėmis (-iais) kalbėti apie politinius įvykius*“: 3 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog iš dalies reikia pastiprinti šį gebėjimą; 17 mokytojų iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų gebėjimus „*Kalbėti su moksleiviais (-ėmis) apie pilietinę tapatybę, demokratines vertybes*“, „*Su moksleivėmis (-iais) kalbėti apie politinius įvykius*“ (pagal vidurkį): 5 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 7 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 20 mokytojų iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Kalbėti su moksleiviais (-ėmis) apie socialines problemas (pvz.: skurdas, nelygybė, rasizmas, diskriminacijos ir pan.)*“: 2 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 3 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 20 mokytojų iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 22 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Matyti, kad mokymai turėjo teigiamos įtakos ir šios kompetencijos stiprinimui. Prieš mokymus dalis pedagogų/-ių jautė poreikį tobulinti gebėjimus, ypač kalbant apie politinius klausimus, demokratines vertybes ir socialinį teisingumą. Po mokymų fiksuojamas aiškus teigiamas pokytis – dauguma mokytojų nurodė, jog šiuos gebėjimus pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti. Mokymai taip pat prisidėjo prie didesnio mokytojų pasitikėjimo kalbantis su mokiniais/-ėmis apie jautrias, bet pilietiškas svarbias temas.

3.7. FASILITATORIAUS / -ĖS VAIDMUO

Poreikį stiprinti gebėjimą „Dėstyti medžiagą, kad pamokos metu daugiau kalbėtų moksleivės (-iai), nei aš“: 2 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 23 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 4 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 28 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Perfrazuoti moksleivės (-io) atsakymą, nekeičiant jo reikšmės“: 1 mokytoja/-as iš 25 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 19 mokytojų iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 26 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Moksleivių pateiktą informaciją atkartoti tiksliai“: 1 mokytojas/-a iš 25 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojai/-os iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 18 mokytojų iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 24 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Įtraukti dailės kūrinių į dėstomą dalyką“: 8 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 17 mokytojų iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Poreikį „Jaustis kūrybingesne (-iu) pamokose“: 1 mokytojas/-a iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 24 mokytojai/-os iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 27 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Igalinti/Skatinti moksleives (-ius) pačias (-ius) mokytis“: 2 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 23 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 26 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Man pačiai (-iam) atskirti patikimą informaciją“: 7 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 18 mokytojų iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytojas/-a iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 27 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Man pačiai (-iam) atskirti informaciją (kur faktai, o kur nuomonė)“: 5 mokytojos/-ai iš 25 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 20 mokytojų iš 25 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 32 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 27 mokytojos/-ai iš 32 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Pastebima, kad po mokymų reikšmingai sustiprėjo gebėjimas organizuoti pamokas taip, kad aktyviau kalbėtų mokiniai/-ės, o ne pats/-i mokytojas/-a, taip pat gebėjimas skatinti mokinių savarankišką mokymąsi – dauguma mokytojų pažymėjo, jog šie gebėjimai buvo sėkmingai arba puikiai pastiprinti. Panašus teigiamas pokytis matomas ir vertinant gebėjimus tiksliai atkartoti mokinių išsakytą informaciją, ją perfrazuoti, atskirti faktus nuo nuomonių bei atpažinti patikimus informacijos šaltinius. Mokytojai/-os taip pat pažymėjo sustiprėjusį kūrybiškumo pojūtį pamokose ir gebėjimą integruoti dailės kūrinius į ugdymo turinį.

2 pav. Mokytojų įsivertinti, kiek joms/jiems mokymų programos metu jiems pavyko sustiprinti išvardintas kompetencijas, gebėjimus ir žinias.



4. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ VERTINIMAS

Tyrime dalyvavusios/-ieji mokytojos/-ai buvo pakviestos/-i įvertinti ne tik MO muziejaus mokymų turinį, bet ir mokymų pobūdį, struktūrą, užduotis, skirtą laiką ir pan. (žr. 3 pav.).

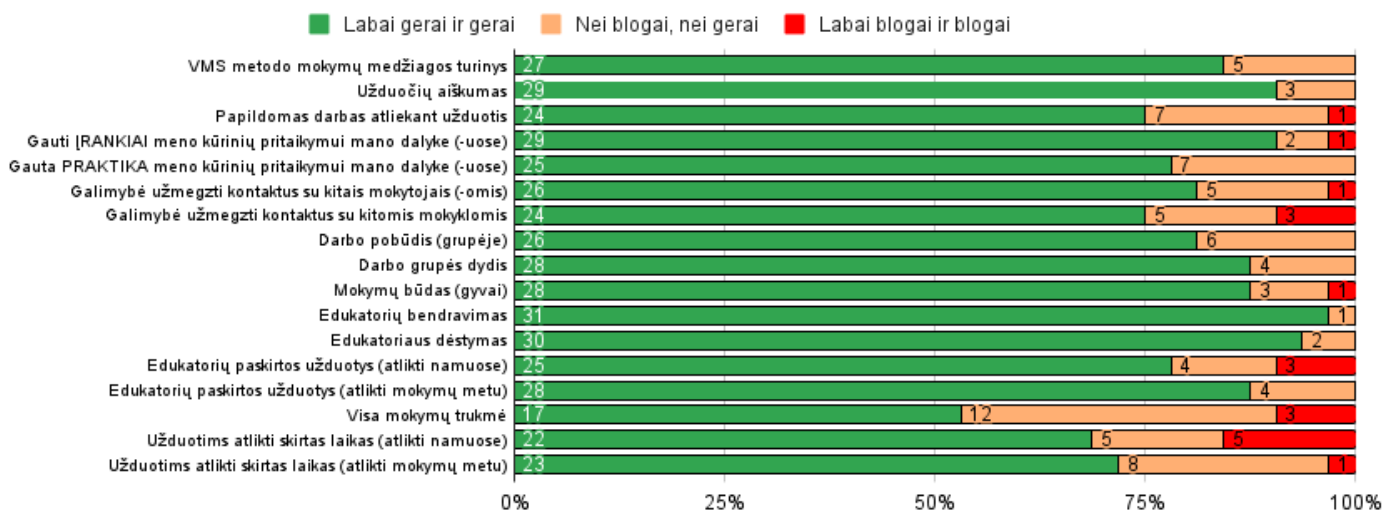
VMS metodo mokymų turinį 27 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 5 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“), darbo pobūdį (grupėje) 26 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 6 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“). Užduočių aiškumą 29 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 3 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“). Gautą praktiką meno kūrinių pritaikymui mokytojos/-o dėstomame dalyke 25 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 7 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“). Galimybę užmegzti kontaktus su kitomis/-ais mokytojomis/-ais 26 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 5 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“) ir 1 mokytoja/-as vertino labai blogai ir blogai. Mokymų būdą (gyvai) 28 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 3 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“) ir 1 mokytoja/-as vertino labai blogai ir blogai. Edukatorių bendravimą 31 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 1 mokytoja/-as nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“) ir edukatorių dėstymą 30 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 2 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“).

Darbo grupės dydį 28 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 4 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“). Papildomą darbą atliekant užduotis 24 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 7 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“) ir 1 mokytoja/-as vertino labai blogai ir blogai.

Galimybę užmegzti kontaktus su kitomis mokyklomis 24 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 5 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“) ir 3 mokytojai/-os vertino labai blogai ir blogai. Edukatorių paskirtas užduotis atlikti namuose 25 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 4 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“) ir 3 mokytojai/-os vertino labai blogai ir blogai. MO muziejaus mokymų metu gautus įrankių meno kūrinių pritaikymą dėstomame dalyke (-uose) 29 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 2 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“) ir 1 mokytoja/-as vertino labai blogai ir blogai.

Edukatorių paskirtas užduotis atlikti mokymų metu 28 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 4 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“). Visą mokymų trukmę 17 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 12 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“) ir 3 mokytojos/-ai vertino labai blogai ir blogai. Mokymų metu edukatorių skirtų užduočių atlikti namuose laiką 22 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 5 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“) ir 5 mokytojos/-ai vertino labai blogai ir blogai. Užduotims atlikti skirtą laiką (atlikti mokymų metu) 28 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 4 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“).

3 pav. MO muziejaus mokymų vertinimas: mokytojų perspektyva



Apklausoje dalyvavusios/-ieji mokytojos/-ai joms/jiems naudingiausias mokymų dalis vertino įvairiai. Mokymuose buvo trys moduliai: I modulis – teorinė VMS dalis, II modulis – sesijos su mokiniais/-ėmis, mokantis VMS, III modulis – integruotų pamokų kūrimas. 6 mokytojos/-ai neišskyrė nei vienos dalies ir teigė, kad visos mokymų dalys joms buvo vienodai naudingos: „visi moduliai labai svarbūs. Sesijos su mokiniais ir integruotos pamokos papildė ir sustiprino įgūdžius, teorines žinias.“; „praktiškai visos, nes buvo einama nuo teorijos prie praktikos“; „visos dalys vienodai svarbios“.

Pirmoji ir antroji mokymų dalys mokytojų atsakymuose kaip naudingiausios buvo paminėtos po 2 kartus. Antroji ir trečioji mokymų dalys mokytojų atsakymuose kaip naudingiausios buvo paminėta 1 kartą. 2 mokytojos/-ai teigė, jog naudingiausia II dalis, pvz.: „man buvo naudingiausia antra dalis, nes stebėdama lektorę, mokiausi pati.“. 12 kartų mokytojų atsakymuose kaip naudingiausias buvo paminėtas III modulis.

Integruotų pamokų kūrimas, nes tai suteikė galimybę praktiškai pasiruošti panašaus tipo užduočių pritaikymui ateityje.

Integruotų pamokų kūrimas, plečia mokinių suvokimų ribas

Naudinga integruotų pamokų kūrimas, nes su kolega galima išsiskutuoti ir prieiti prie geriausio pamokos plano bei jį įgyvendinti.

9 kartus mokytojų atsakymuose kaip naudingiausias buvo paminėtas I modulis:

Teorinė dalis. Turėjau iki tol mažai informacijos

I modulis – teorinė VMS dalis. Dėstytoja pateikė medžiagą informatyviai, davė praktinių patarimų.

Apibendrinant šiuos duomenis, galima teigti, kad visos dalys buvo mokytojų vertinamos kaip naudingos.

5. LŪKESČIAI ĮVEIKTI IŠŠŪKIUS IR PASIŪLYMAI MOKYMAMS

Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų klausta, kokie jų lūkesčiai mokymams. Mokytojos/-ai nurodė, kad tikisi sužinoti kažko naujo, *„tobulėti asmeniškai, sužinoti naujų dalykų“, „praturtinti savo turimas žinias“*. Mokytojos/-ai norodė, jog tikisi iš mokymų gauti *„kūrybiškumo“* ir *„vesti įdomesnes, interaktyvias užduotis, kurios skatins kūrybiškumą, susidomėjimą dalyku bei detalesnę gilinimąsi laisvalaikio.“*

2 mokytojos/-ai, išsakant lūkesčius, abejojo, jog MO muziejaus mokymai apskritai bus naudingi. Taip pat mokytojai/-os teigė laukiantys/-ios metodo *„pritaikym[o] pamokose“, „tobulėti, taikyti VMS metodą pamokose“, „sužinoti kuo daugiau apie vizualiojo meno strategijų taikymą savo pamokose“*. Kitos/-i mokytojos/-ai nurodė, jog iš mokymų tikisi *„išmokti kažko naujo“, „dar labiau praplėsiu akiratį.“, „išgirsti ką nors naujo ir pritaikomo pamokose“, „pasisemti naujų idėjų“*.

Mokytojai/-os, dalyvaudami/-os mokymuose, tikisi įgyti praktinės ir naudingos informacijos, kurią galėtų tiesiogiai pritaikyti savo pamokose. Jiems svarbu, kad ugdymo procesas taptų įdomesnis, kūrybiškesnis, tačiau neprarastų kokybės. Todėl siekiama gauti daugiau praktinių patarimų, idėjų ir metodų, kaip veiksmingai organizuoti ugdymą bei sudominti mokinius/-es.

Dauguma mokytojų siekia pagilinti turimas žinias ir praplėsti savo akiratį, įgyti naujų įžvalgų bei mokymo strategijų, kurias būtų galima taikyti ne tik mokykloje, bet ir plačiau – profesinėje ar asmeninėje veikloje. Pastebimas ir rūpestis mokinių kūrybiškumu – išsakomas lūkestis gauti patarimų, kaip lavinti vaikų vaizduotę, kuri, anot kai kurių mokytojų, jau yra *„sustingusi“*.

Taip pat išryškėja atvirumas naujovėms. Kai kurie/-ios mokytojai/-os nurodo neturintys/-ios konkrečių lūkesčių, tačiau vertina galimybę mokytis ir priimti bet kokią naują informaciją. Bendra nuostata atspindi gyvenimišką požiūrį į nuolatinį tobulėjimą – *„mokytis niekada nevėlu“*. Tai rodo stiprų vidinį motyvavimą ir atsakomybę už savo profesinį augimą bei mokinių ugdymo kokybę.

Atviru klausimu dalyvavusių mokytojų buvo prašoma įvardinti iššūkius ir problemas, su kuriais susidūrė mokymų metu, bei ką siūlytų mokymuose tobulinti. Mokytojų atsakymuose apie kilusius iššūkius išryškėjo ne tiek techninės kliūtys, kiek su turiniu ir metodika susiję lūkesčiai. Dauguma pabrėžė, kad jiems pritrūko praktinių veiklų ir konkrečių pavyzdžių, ypač susijusių su VMS (vizualinio mąstymo strategijos) taikymu pamokose. Buvo išsakyta mintis, jog naudinga būtų buvę dalyvauti praktiniuose užsiėmimuose muziejuje, o neapsiriboti teorine medžiaga.

Kai kurie dalyviai pastebėjo, kad VMS teorijos modulis galėjo būti trumpesnis, nes kai kurios jo dalys atrodė per ilgos, o norėjosi daugiau aktyvaus, praktinio darbo. Ypač išryškėjo poreikis konkretiems pavyzdžiams, kaip taikyti VMS literatūros pamokose, – buvo pasiūlyta, kad edukatorė/-ius galėtų praveisti integruotą pamoką, kad mokytojams/-oms būtų lengviau suprasti, kaip praktiškai pritaikyti meno kūrinis literatūriname kontekste.

Mokytojų atsakymuose labai aiškiai išryškėja laiko stoka kaip vienas didžiausių iššūkių tiek dalyvaujant mokymuose, tiek bandant taikyti naujus metodus praktikoje. Taip pat pažymėta, kad VMS taikymui reikia daug laiko, nes mokytojams/-oms tenka patiems/-ioms kurti užduotis, tuo pačiu metu ruošti pamokoms, taisyti darbus, rašyti kontrolinius, o tai ženkliai padidina darbo krūvį. Pasak kai kurių mokytojų, ši veikla pareikalauja daug asmeninio, neapmokamo laiko, kuris dažnai nėra įvertinamas.

Kartu buvo išsakyti ir iššūkiai, susiję su mokinių įsitraukimu. Kai kuriems/-ioms mokiniams/-ėms trūksta drąsos įsitraukti į diskusijas, pastebimas jų abejingumas, pasikartojantys atsakymai ar nenoras reikšti nuomonės. Tai tampa dar sudėtingiau didelėse klasėse, kuriose sunku suvaldyti procesą. Ypač jaunesnių klasių mokiniams/-ėms vien trijų VMS klausimų nepakanka – jiems reikia papildomo paaiškinimo ar pagalbos.

Taip pat akcentuota, kad didelės mokymo medžiagos apimtys pamokose retai leidžia skirti pakankamai laiko VMS metodui taikyti. Neretai pamokos yra „prigrūstos“ turinio, todėl metodinių inovacijų įgyvendinimas tampa praktiškai sudėtingas.

Atsakymuose apie patirtus iššūkius mokymų metu mokytojos/-ai nurodė, kad didesnių sunkumų nekilo. Dauguma teigė „*nesusidūrė su iššūkiais*“ ar kad „*viskas buvo gerai*“, kai kurie/-ios netgi pažymėjo, kad mokymasis buvo kaip poilsis. Tai rodo, kad mokymų medžiaga ir forma buvo prieinama, aiški bei palanki refleksijai ir asmeniniam tobulėjimui.